

MAGYAR VIDÉK.

Előfizetési feltételek:

Egy évre . . . . . 6 ft.
Félévre . . . . . 3 ft.
Negyedévre . . . . . 1 ft. 50 kr.
Egy szám ára . . . . . 6 kr.
A lap kiadói hivatala Nobel Armin könyvkereskedésében van, hván az előfizetéseket külföldön, minden egyéb küldemény a szerkesztő nevére (pólgáriskolai épület) ezimezendő.

Hirdetések
negyzet centiméternyi tér szerint számítatnak. — Egyszeri beiktatás ára minden negyzet centiméterét 1 krajczár. — Helyeg külön 30 krajczár. — Előzetesünk kedvezményben részesülnek.
Nyilt tér petitsoronként 10 krajczár számítatik.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ és TÁRSADALMI KOZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN ÉS SZOMBATON.

A Sz. Benedek-rendiek jubileuma.

Cruce et aratro.
Sz. Benediktus.

Kedden volt főnapja a Sz. Benedek-rend alapítójának 1400-ik évfordulója alkalmából apr. 4-én kezdett jubiláris ünnepeknek.

Ha e rend — Fessler számítása szerint — nem is adott volna a világnak 24 pápát, 200 hibornokot, 1600 érseket, 4000 püspököt, 1560 canonisált szentet és 15,700 író. — és ha e rendnek nem is volna minket pápaiakat közelebről érdeklő pápai háza, úgy már azon kulturális missió, melyet a rend a kereszténység különböző országaiban betölteni hivatva van, s melyet mindeddig lelkiismeretes be is töltött, — arra indíthatna bennünket, hogy a rendről, jubileuma alkalmából mi is megemlékezzünk.

Igen is a Sz. Benedek-rendhez nagy kulturális jelentőség fűződik: s pedig nem csak azért, mivel alapítója, nirsiai Sz. Benedek, a nyugati szerzetes életnek alakot adott, hanem különösen azért, mivel e rend a szerzetek között talán legtöbbet tett a tudomány és a tanítás-nevelés mezéjén, s mivel a rend ott, a hol házait megalapította, hatalmas előmozdítója volt úgy az anyagi valamint a szellemi s erkölcsi jólétnek is. Tíz évszázadon át e rend kezeibe volt letéve az iskolák, a könyv- és levéltárak ügye, s ezen hosszú idő alatt nagy kulturai munkát végzett, mely munkája nem kerül feledésbe, noha az utóbbi három században már más művelődési tényezők léptek a rend helyébe.

Igy hát a Sz. Benedek-rend ünnepe egyszerűs mind az összes kereszténység s bátran tehetjük hozzá: az emberiség ünnepe is.

Ez alkalommal a művelődés szelleme jubileumát álltók.

A népvándorlás viharos napjai után, mikor általános volt a zavar és az embereknek csak kevés kedvök volt az elpusztított falvak és városok helyébe újakat állítani, akkor alapította Sz. Benedek a monte-casinió szerzetes egyesületet, s ezen egyesület szabályainak élére nem írta oda az édes télenléget és folytonos inádkozást, hanem „Otiositas inimica animae.“ azaz: a télenléget a lélek ellensége. A szerzetesek munkálkodtak, szorgalmasan dolgoztak, mert alapítójuk azt is mondta, hogy „Cruce et aratro“ (A kereszttel és az ekével.)

Igaz, hogy azóta keresztén és ekén kívül más eszközöket is használtak, de be kell vallanunk, mindég az emberiség javára.

És e rend ott is áttette fel tanyáit, a hol küzdeni, nehezen küzdeni kellett a létért. Ők voltak a legjobb földművelők, a legkitünőbb kertészek és építézők is. Németországban a 7-től egészen a 13-ik századig csaknem kizárólag a Sz. Benedek-rendiekre volt bízva a tanítás. A latin klasszikusok hallhatatlan művei e rend házaiban léltek otthonukat.

A 13-ik és a következő századokban a rend hanyatlásnak indult. A reformatio folytán sok háza eltörteltetett, számos jószága elveszett, s az ellenreformatio által létre jött új szerzetek között különösen a Jezsuita-rend foglalt tért ott, a hol addig egyedül a Sz. Benedek-rend működött.

De azért, némileg megfogya bár, e rend még ma is azon szerzetes rendek egyike, melyeket szívesen látnak ott is, a hol különben

hadat izentek a szerzeteknek és kolostoroknak.

Hogy a Sz. Benedek-rend hazánkban is élvülhetlen érdemeit szerzett magának a tudomány és különösen a közép- és felső tanügyi terén, azt úgy hisszük nemcsak hogy mindenki tudja, hanem látlás elismeréssel is van érte; mert Herder szavaival élve, ők úgy a talajt, valamint az emberi lelkeket is átszántották.

Irodalom.

Szabadságharcunk történetéhez.

Igen derék könyvkiadója van hazánkunk Rautmann Frigyes úr személyében. Vállalatai egytől-egyetlét-egyetlét a külfölddel e téren való komoly versenyre. Aztán megszoktuk tőle, hogy minden előleges reklám helyett egyszerre csak meglep bennünket valami kedves újdonsággal. Most is ilyen vetünk tőle: Jakab Elek történetünk „Szabadságharcunk történetéhez“ ezimű művének I. füzetét. E műre nézve a kiadó megjegyzi, hogy most, midőn Kossuth Lajos legközelebb megjelenendő emlékiratai ismét élvénkelőre fogják helyezni ama nagy napok emlékeit, kétségtelenül nagy feltűnést fog kelteni.

Saját élmények a források alapos tanulmányozásával párosulva nélkülözhetlenül teszik e művet mindazokra nézve, kik Magyarország története iránt érdeklődéssel viselkednek.

Író és kiadó a következőkkel fordulnak az olvasó közönséghez.

„A mint távolodik tőlünk az idő folyamában: úgy tűnik fel költőibb fényben 1848—49-ik szabadságharcunk képe; megzománcozza emlékeztünk, dicsőségét növelik a jelen aggodalmait.

A magyar nemzet ezerves életének egy szép epopoeiája volt az: nagy idők, nagy emberekkel, határozott célért együtt küzdő nemzet s ismeretlen-

TÁRCEKÉ.

A gyónlevél.

— Hoffmann von Fallersleben. —

Készül a lány gyónni menni,
Hón inádni, énekelni;
A halalos vétkeket
Mind fölírta, a hetet.

És midőn letérdel a lány,
Végig foly a könyv az arcán:
„Meggjavítom éltetem,
Most feloldva hadl legyek!”

„Mielőtt feloldanálak,
Mondd: a vétket miiben állnak?”
A levélke olvasott,
Nem tudta a vétkeket.

Én valók, ki megfáltalja;
Benne mily halál-bőn állja?
Meg nem mondom senkinek,
A bűnök hisz“ enyűnek.

„Szeret engem?” — volt az első:
És a másik: „Mint legyek?”
Egytől hétig így megyen,
Szereltem meg szereltem.
Némethöl Weias Lipót

A belga királyról.

A „Székesfehérvár és Vidéke“ 28-ik számában érdekes tárczát hoz Huszár Károly tollából a belga királyra vonatkozólag; s mivel az ott elmondottakról nekem is van tudomásom s némi felvilágosítással és kiegészítéssel is szolgálhatok, először is H. K. ur adatait, aután pedig megjegyzéseimet ide íktatom.

Huszár Károly ur ezeket írja:
„A magyar Népvilág, vegyes hírei közt olvas-

tam (átvéve a „Zalai Közlöny“-ből), hogy a belga királyné ezeltől mintegy 10—12 évvel József főherczeggel, udvari kísérettel s Festetic Mária grófnővel váratlanul megjelent Sümegen, s innen elandról Budaacsonya is, s itt is hosszabb ideig tartózkodtak. Eltávozásuk után az a hír terjedt el a városban, hogy a belga királyné Budaacsonya egyik pontján, hárfakisérettel magyar dalokat énekel, többek közt Kisfaludy Károly gyönyörű költeményét is, „Szülőföldem szép határa, meglátlak-e valahára.“

Erre a budaacsonyi látogatásra nézve akarok egyet-mást elmondani — mert én ennek szemtanúja voltam.

A dolog 1871-ik év augusztusában történt. Nevezetesen én — mint tanító — koronánykölségen a keszthelyi gazdasági iskolában voltam póttanfolyamon. Az elméleti tanítás kirándulásokkal volt összekötve, hol a buzgó tanárok az elmélet gyakorlati eredményét mutogatták meg. Így rándultunk ki a jelzett év augusztusában Budaacsonra, hol a híres stimegi Ramazetter (Magyarország egyik kitünő bórásza, de ki már meghalt) vendégei valánk. Több pénzét, szülőiskolát megneztünk, — de mivel még az ebéd ideje messze volt, elhatároztuk, hogy a Budaacsonyhegy oldalairól felmászunk tetejére is, hol egy magas fehér kőemlék a Balatonra néz.

Utha ejtettük Kisfaludy, illetve Szegedi Róza hajlékát is, melynek oldalától mintegy 10 méternyire kristály tisztaságú forrás eszergedez. Balás Árpád tanár — ki most a keszthelyi gazdasági iskola igazgatója — figyelmeztetett bennünket, hogy ebből mindenkinek egy pár rigmaus elmondása után inni kell. Több sikerült és sületlen, esimos kírimek elmondása után megindultunk a Budaacsony tetejének, ami bizony sok nehézséggel járt.

Alig mentünk vagy 50 lépésnyire vígan, nevetve,

izzadva: egyszer csak szemben találtuk magunkat, egy igen egyszerűen öltözött úrnővel, ki a fíradáságtól ilhegy, kipirulva, kezében szalmakalapot hímhált. Utána egy másik úrnő, egy öreg katonatiszttel és egy inas — szótlanul, fáradva.

A tanítóserveg fűdvőzölte a kis karavánt, de nem ismerte meg.

Elhalladtak vagy 20 lépésnyire, mikor a már szintén halott — Engelbrecht tanár megszólal: Urak, ez a belga királyné!

Bámulat, öröm, meglepetés gyorsan váltakozott, s a 40 tanító szájjából lelkesedéssel, erőteljesen zendült meg: Isten áldd meg a magyart.

A belga királyné (mert csakugyan ő volt) kised kísérletén rögtön megállt, visszafordult, s lát-szólag örömteljes meglepetéssel hallgatta végig. A dörgő éjfeneket is szívesen fogadta. Azzal ők letéle — mi pedig föléledtünk. De nem ment könnyen, — szikláról sziklára, éles kövekről éles kövekre ugrálva négyen érték el a hely tetejét, remegő inakkal, szerfelett kifáradva, s mentünk egyenesen a kőemlékhez.

A kőemlék előtt József főherczeg fenséges nevével karján állt, a tibanyi apátal élénken beszélgetve. Távolabbról volt (mint később megtudtunk) a tördeniezi jegyző, bíró és bíróné, egy tenyeres-tulpas menyecske, ki egy szalmavékában (hőfehér abroszszal leterítve) valamt takargatott.

Mikor odaértünk, én a főherczeg, mint főherczegyei ember s m. kir. honvéd azonnal megismerve, tiszteletteljesen köszöntöttem, ki azt kérdéte esendes vontatott hangon, hogy nem láttunk-e jöttünkben egy uriaszonszágost?

Mi feleltünk, hogy igen, láttunk, de a felséges asszony bizonyosan a feljárást keresi, mert ezen az oldalán teljes lehetetlen feljárnai.

ségéből világhíre emelkedett haza! Közdelmünk meg-
nyúlása volt Árpád honfoglaló csatáinak, Mátyás
király fekete serege s Zrínyi Miklós hős küzdel-
mének!

Álomnak is tűndéres — pedig valóság és
igaz volt!

Elvonnul látásunk előtt sebes és szemközt
ragyogással a nagy korszak, mint a délibáb földkőli
tarkasága; de az emberiség történetébe be vannak
írva azon jövevények, melyek a szabadságnak és civi-
lisztációnak a földön örök alapját fogják tenni. Min-
den nap kisebbre apad száma azon jeleseknek, kik
amúgy történetek tengelye és forgató kerekei vol-
tak; de a magyar név, Magyarország neve nagy
lesz mindenkor, bölcs és önkéntes nagylelkűségéből
keletkezett törvényei és hazai által. Az a nyomott
hangulat, mely ma a kedélyeken nehezedik, föl fog
vidámodni, ha nemzetünk múltjára tekint s törté-
netét — a válságos megpróbáltatásokat és halálans
látzó küzdelmeiből mindig újult erőben föltámadását
fontolóra veszi.

Magyarország jobb jövőjének záloga és hit-
forrása az önéregeiben való bizalomban s történeté-
nek menyőrdésére és jeleiben megszólaló tanúságában
van. A ki megolvassa azt, nem veszteli el hitét.
A ki érzi erőiben egy parányát, s ismeri nagyságát
amaz erőnek, a mit kamádai földünkben s megrom-
tlan szivós jellemünk bennünk, az nem fog el-
csüggedni. Mint éji sötétben a hajnal csillaga
virradást jelent: úgy ragyog fel a gondolkodás előtt
napjaink homályi közei a remény derűs világa. Az
egyvet-nemértés és egyéni hiúság apró versenységit
elfeledtetni a jövőre, gyűnyök árulói emlékeztet
átok ki — a haza, a közösen szeretett édes anya
túl minden ellene fen és alatt szőtt ármányt.

Neked élni kell oh hon!

S örökre mint tavasz virulni...

A mely nemzet királyválasztásai századokig
tartott öngyilkos pusztítását, török, tatár s német
dulásait, Sajtó, Mohács s Világos pokoli vérszeit túl-
télte, az a mai kor nyomorult fizelmei s erkölcsi
súlyedése villámhárítóját s gyógyító szerét is meg-
talalja.

A nemzet ezen önéregeit kíván hatni, azért
akarja föléleszteni e munka, melyet alulírtak hitét
adnak ki, mert hiszik a czél elérését. A magyar
szabadharcz Királyhősné tuli és imeni egymásra
hatása új oldalról tűnik fel itt, a mivel az eddigi
könyvek nem foglalkoztak; az események okaira
mutat rá ír, a tényező egyénekre ismeretlen rész-
leteket hitese adatok alapján beszél el, megörösíti
hallgatásból az alapon írottakat, a tévedéseket
megigazítja.

Kiadó a képek által külön áldozatot hoz az
írodalomnak és a közönségnek; s bár az élethez
levők iránti gyöngéd figyelem, némelyek arczképe
föln nem találása stb. akadályozhatják; hiszi, hogy
az okvetlen közlendőkkel a közönség felé meg.
Adja ugyanis Bem, az erdélyi hadsereg fővezérének
arczképét, Klapka György-ét, a kinek erdélyi útja a
székelyekre rendkívüli hatást tett, gr. Bethlen Ger-

gely-ét, a Mátyás-huszárezred egyik létrehozóját,
b. Vay Miklós erdélyi kir. biztosát, Mikó Imr-ét,
az agyagfalvi gyűlés elnökét, Gábor Áron-ét, az
ágyúöntő székelyét, Kiss Sándor-ét, a tömösi ha-
társoros hős védelmezőjét és Vetter Antal-ét, az
1849. jun. 14-iki szeghegyi csata tábornok-fővezérét.
Reméljük és körjűl az olvasó közönség szives tá-
mogatóját. A 30—32 íve terjedő mű négy éves
nyolcz füzetben jelenik meg; egy füzet ára 40
kr., a részenkénti fizetés könnyűvé teszi a szer-
szerést. E vállalat komoly s nemcsak nyereszke-
lésre számított. Iró- és kiadó mindent megteszünk,
hogy a műnek tartalma és alakja a magyar nemzet
javára s az írodalom díszére váljék. Budapest, 1880.
ápril havában. Az író és a kiadó.

Vidéki levelezés.

Aszód, 1880. apr. hó 6.

Végre valahára a hóti napok is elmúltak a
maguk egyhangúságában, következett a kedves hus-
vét ünnep. Sok fiatal kóbel várta a múlt az ünnepet,
hogy mikép fogja lelocsolni (a mi nálunk szokásba
van) az édes imádotját? Oh! a jelenetek! — Hogy
husvétől irtam, itt meg kell emlékeznem mindenek
előtt, hogy az aszódi intelligencia husvét másodnap-
ján egy zártkörű táncestélyt, picknik-bált rendezett t.
Kniebeisz Sándor főmérnök ur saját helyiségében.
Ezen bálon nem csak helybeliek, hanem a vidékről
is részt vettek. Lehetetlen az egybegyűlt vendégeknek
szép korszorjából megemlékezés nélkül hagyni az
igen tisztelt és kedves vendégszerzőt házi urait:
Kniebeisz Sándornét, és Benesik Dezsényi Ilona, Ujváry
Sándorné, Kaufmann Mihályné, Kovácsik Mihályné
úrhölgyeket. Továbbá pedig: Moravcsik Emmi, Tol-
nay Louka, Vladár Vilma, Szikráról Világhy Julia,
Piufisch Zsuzsanna, Hévizről, Pekarek Laura, Rolf Leuké
kisasszonyokat. A kedvelyes mulatság kora reggelig
tartott.

Azután meg kell még azt is említenem, még
pedig különösen, hogy f. hó 1-én este 8 órakor a
„Polgári kör” saját helyiségében Kisenrűdy Pál ur
a budapesti egyetem H. éves hallgatója „Nyelvünk
ereje” ezimű felolvasást tartott. Városunk közönsége,
daczára a tengenyri sárnak, igen nagy számmal je-
lent meg. — Pontban 8 órakor a kör elnöke Cseugy
István úr által a felolvasó úr bevezettetvén, meg-
kezdte a felolvasást, mely a hazában még beszélt
különféle nyelvek veszedelmét világosan tájtelt fel*)
és néhány hatalmas, mint Anglia, Francia birodalom
példájából s egyéb körülményekből hazai nyelvünk
használatának szükségét, igen érdekesen fejtegette.
A közönség feszült figyelemmel s tetszőssel hallgatta
végig a felolvasást, mely körül-belül fél tíz órakor
élt véget. — Továbbá fél hozom még azt is, hogy

*) Ezt nem értjük. Szerintünk semmiféle nyelv sem
lehet veszedelmes. Bizony kár azt a nummusi meg folyton falra
festeni, holott az nálunk már „Ueberwundener Standpunkt.”
Szek.

a közbejárt napokban Tólvogyi Titusz ismert írónak
az a baleszt érte, hogy midőn Ászódról haza ille-
tőleg Demonyba kocsizott volna, a lovak elragadták
és a koei felfordulása következtében a hírneves író
súlyosan megsérült. Azonban már örömmel írtam,
hogy jobban van. Végre az aszódi czukorgyárról
csak annyit említhetek meg, hogy azt Brünauer Isák
és Mór, Löwinger N. Grünhut a. urak vettek meg.
Hogy aztán mi lesz a czukorgyárból, azt eleve még
nem tudhatni. Némegy Imre.

Vidéki és helyi hírek.

Mindazokat, kik akör dolgozatokkal, megfélé-
sekkel, körlevelekkel lapunkat felkeresik, ismételve ké-
rjük, szivesköljének küldeményeiket a szerkesztő nevére
és lakóháza címére, ha későbbelést vagy egyéb
kellomenet dolgozat ki akarnak kerülni.

Iparosoknak. Multszámmunkban szólaltunk fel, hogy
a „magyar általános ipar-egylet” keletkezését nem
helyeslehetjük, ma már örvedetes tudomásul jelen-
tehetjük, hogy a két iparügylet, t. i. az országos mag-
yar iparügyletesület és a magyar általános iparüg-
ylet egyesült, mit főként az egyesítés mellett buzgó-
kodó Zichy Jenőnek köszönhetni ki e tárgyban
mult vasárnap egy értekezletet hívott össze, mely
csakugyan az egyesülés mellett nyilatkozott, s az
elnök gróf ez értelemben mondotta ki a határozat,
mely alkalommal a kis Hegyvidék Sándor nagy
hangja rikkantott fel, hogy ő nem fogadta el, mire
gróf Zichy helyreigazítólag gnyomon meggyőző-
telt; egy hang kivételével fogadtattott el.

A Pápan államosozó 71 és 72-ik honvéd-
zászlóalj magasabb rendelet folytán, a 81 és 82-ik
dandár összpontosítására, augusztus hóban Pécsre
fog indulni.

Az új táviráfűnök: Escherek Károly úr ne-
jével új állomását elfoglalandó Mohácsról Pápar
érkezett. Hozta isten körünkbe!

A pápai ref. főiskola homlokzata szép és
ezen kifőnt intézethez méltó felirattal látottat el
u. n. „MORIBUS SVPERINTENDENTIA ET
MYSIS.” A szép domboru betük aranyozott ércből
vannak készítve és elkészítettésük, nemkülömben a
főiskola homlokzatára való elhelyezésük, tetemes
összegbe került.

Figyelmeztetjük a közönséget, hogy Pápan
ismét ugynevezett „bécsei utazók” úzik mesterség-
ként. Bemutatják magukat mint bécsi czégek meg-
bizottjai, árulnak butort, képeket, órákat, tükröket,
varrógépeket stb. ajánlják áru-cikkeiket olcsón,
résztelvéskére, csak az első részletet kell rögtön
megfizetni foglaló fejében, többet nem kíván a
megrendelőtől. A vevő pedig átheti. — pénzének és
a megrendelt tárgynak — nyomát.

A berhetyők és fodrászok május hó 17-én
zászlójuk felszentelése alkalmából országos ünnepélyt

Látszólagos kedvetlenséggel fogadta a felséges
ur felvilágosításunkat, kit meglepni látszott az is,
hogy ismerjük őket.

Egy negyed órai várakozás után ők, a tihanyi
apat szép négyes fogatára ültek, s bementek a tör-
demiezi plébániára. Mi pihenve tárgyaltuk a látótá-
kat és hallottakat.

Mintegy félóraí pihenés után — jött a királyné
fáradalomtól kipirult arczal, — a hegytetőn lengő
szellő esedenes mozgatta az arczára folyó kibomlott
szőke fürtöket. A délpontján levő nap égetően szórta
rá tüzes sugarait; — de a kalap most is ott him-
bálódzott a keztynetlen felséges kézben, korona, ki-
rályi bíbor nélkül is királyné volt ő, — ki a Habs-
burgok egyszerű háziasságát itt is oly szépen kinna-
tta. Az öreg tábornok sebes léptekkel is alig
ért nyomába.

Csalódva állt meg a kömenléknél, hol (mint
kitűnt) testvérí találkát adott, s magyarul kérdezte:
ha vajjon nem kereste-e őt egy ur? Mi kalaplevéve
elbeszéltek a történetek.

Mintegy fáradt andor, epvede nézett a hűs-
lombu fák felé, hol a bíróné asszony pirulva, izga-
tottan simogatta fehér arczát. A királyné ott tele-
pedit kiséretével a gyeper, s magyarul társalogtak,
de látszott rajta a családias kedvetlenség.

Egyszer a bíróné asszony töle épen nem várt
bátorsággal kifejté a fonott szalmavéka tartalmát,
s egymásután tűnt elő a főhéher gyűrűs kenyeré, a
piros tördemiezi sonka, s a még pirosabb badaesonyi
egy pár késsel és pohárral.

A felséges asszony bizony nem hagyta magá-

nak kétszer mondani: becsületesen hozzáállított kísér-
tével. S a mint kisebb lett a sonka, füresőbb az
üveg; annál örömtelisebb a bíróné asszony, s a
lelkedéssel bámoló néhány szemlélő.

Egy pár szives magyar szó a környezethez, s
a hivatalát teljes méltóságában érző bíró kalauzolás
mellett, megindultak gyalog Tördemiez felé; —
s életem egyik legszebb órája elmúlt.

De ekkor a felséges ajkak magyar daláról, a
hárfá kísértéről — szó sem volt, — s másnap már
Festetich Tasziló vendégei voltak Keszthelyen.

Enyei az, a mit Huszár Károly ur a „Sz. és
V.” tárczájában közöl.

Nyáron lesz két esztendője, hogy kirándulást
tettem a Badaesonyba.

A Badaesony főváros fekszik ama kis falu,
melynek katol. lelkésze, Széles Ferencz aranyismés
plébános úr ősmagyar vendégszeretettel fogadott be
lakásába. Jó öreg úr, az isten áldja meg. Sokat
regélt, sokat beszélt el nekem az elmúlt napokról,
a vidékről s a nála időnként megfordult vendégek-
ről. Az utóbbiakról szólnán, felkesen emlékezett
meg felejthetetlen József nádorunk leányáról, a bel-
gák főlséges királynéjáról, ki fenséges fővérrel,
József főherczeggel, továbbá Rómer Flórisssal, egy
belga tábornokkal s néhány udvari hölgygyel rán-
dult ki Fűredről-Badaesonyba. Midőn a társaság a
Badaesony-hegy esuesára felkapaszkodott vala, akkor
bizony megis éhezett. Jól esett ekkor Széles bácsi
sonkjára, libája és 1834-iki és 68-iki badaesonyi
bora a belga királynénak is. S midőn az ebédet el-

költötték, oly jó keelve szottant az felségségnek, hogy
cipzött levetőn, meztilláb sétált s szalagált a
hűvös pázsiton. A hegyről lejövén, Széles bácsi
parochiáján költötték el az uzsonnát. Ez 1870-ben
volt. — 1876-ban Tördemie vidékének papsága
Széles bácsinál gyülekezett össze, hogy Róza napját
ő felségsé ottléteinek emlékeül becsületen lakomával
megünnepelje. A papoknak széles kedvük lett s
ekkor elhatározták, hogy a belga királynéhoz és
József főherczeghez idvözölő táviratokat meneszle-
nek. A határozatot nyomban a tett is követte. Bel-
gák főlséges királynéjának Brüsszelben. Ma, Róza
napján, épen hat év, hogy felségsé a Badaesony
távében létező Tördemie plébániát magas látogatá-
sával szerenesdőtette. Ezen felejthetlen nap emlé-
keztetőre összegyűlt vendégkorszorú kedves kötelessé-
gömmé tette, hogy felségséget, mint a magyar
nemzet szolgáltató, nekünk örömnünk s a belgák
diésődségére az ur isten sokáig, igen sokáig boldo-
gítsa és éltesse. Széles Ferencz, tördemieci arany-
ismés plébános. — Másnap ezen hibátlan magyar-
szággal írt távirat érkezett Brüsszelből: „Főtisztelendő
Széles Ferencz aranyismés plébános urnak Tördemien.
Mélyen meghatotta a királynét azon emlék, melyet
a főt. plébános ur tagnapi táviratában oly jó volt
kifejezni és szivesen köszönni. A főlséges asszony-
nak élők emlékeiben vannak a szép órák, melyeket
a Balaton gyönyörű partján töltött. Az pedig, ami
a legnagyobb örömet szerzi nekem, az, mikor valamely
visszhang Magyarországból megmutatja, hogy ott
is emlékeznek a királynéra, aki itt forró hőnyszer-
tettel ragaszkodik kedves hazájához. Gróf Laszney,

kívának Budapesten rendezni, miért is az egész magyar hazában levő illetéksaikat felhívják: hogy abban résztvenni sziveskedjenek, s ebbeli szándékukról a budapesti horvály és fodrász szegélyező és tenetkezői egyet-elnökségét eleve értesítsék. A vasúti viteldijből leengedést kieszaközölni igérnek. A magyivóki pósta utján fognak a jelentkezőket megkérdeálni. Hővel felhívástát nyújt: Mezey Péter, egyleti elnök, Budapest, kishid utca 10. sz.

Figyelmeztetjük tisztelt olvasóinkat a városunkban Tausz Fülöp úr által létesítendő mosóintézetre. Az eszme életre-való. Tetemes megtakarításokat czéloz az időben, pénzben és tüzelő-anyagban. S hisszük, hogy, ha e czélnak meg fog felelni, hátí aszonyaink nem is fognak késmi, ezt az intézetet lehetőleg legnagyobb mértékben igénybe venné.

Különös időjárásunk van ebben az áprilisi hónapban. Alig van nap, melyen az ég királyné a legnagyobb mosolylyal meg nem örvendeztetne bennünket, de melyen egyesrsmind Jupiter pluvius is síkra nem szállna Heliossal. Szerdán meg elő villámlás és menydörgés vonult el városunk fölött, mely bevált volna akár a legforróbb augusztusi nap után is. Pedig sokan még téli kapuban járnak! Hiába, megis csak igaz, hogy rendkívüli időket élünk!

A pápa-keszthelyi vasutra nézve — írja a „Válalkozók lapja” — nagy horderejű mozgalomról vett a végr. bizottság értesület; egyik az, hogy Somogy megyei mozgalom indított meg, egy Kaposvárról kiágazó, Sörnye, Marczali, Kéthelyen keresztül B.-Szent-Györgynél a pápa-keszthelyi vasutchoz estalozó vonal iránt, mely Somogy megye legszebb s termékenyebb részét szerezne meg forgalmunknak; másik a már ismert füredi angolunk terve, ki a balaton-füredi és pápa-keszthelyi vasut meszes-gyűrűki állomása közt, személy- és teherforgalomra gőzhajó járatot indít meg, mely reá is, de vasutunkra is igen kedvező befolyásu leend. Mint minden nehezebb vállalatnál, úgy itt is száryanok különféle hírek, egyszer kedvezők, máskor lehangelők; ilyen volt az is, midőn gróf Festetich Taszilóval azt mesélték, hogy ellenzi e vasut létesítését, s nem szivesen látná, ha az birtokai keresztülmenzené. Beavatottak soha sem hitték, hogy ott, hol egykor Georgikon létesült, egy nagylelki, s a közjótér elő és kezdeményezéséből, ugyanott egy magyar főuri utód akadályozni akarna egy egy egész vidék jólétére irányzott törekvést, és csakugyan igazuk volt, mert megbízható kutforrásból az érdekeltség értesítettett, hogy gr. Festetich hajlandó e vállalatot támogatni s ha e vonal egyik végét egy Eszterházy gróf tartja kezében, lehet-e sikerben kételkedni? Most tehát nincs egyéb hátra, mint hogy a vidék érdekeltsége, helyes érdekét felismerve, minél nagyobb mérvben járuljon a részvények aláírásához, s így a vállalatot kezében tartsa s ne engedje magát hamis proféták által más nézetre terelteni.

Testvérgyilkos. A „Hazánk”-ban olvassuk: Egyik gyilkos most van a síralomházban s a másik főudvarmester. — József főherczeg felelete pedig ekképen hangzott: „Fogadja legőszintűbb halálunkat szívesen táviratáért, melylyel egy igen kedves emlékként újra fölszólított kebleinkben. József főherczeg.” — Széles bácsi ezen táviratokat úgy őzi mint szemé világot; én pedig boldogán éreztem magamat ama asztalnál ülhetni, melynél ama feleséges hönleányunk állt s egy azon hordóból ihattai, melynek felsége tartalma egy főségnél főséges kedvet varázolt elő.

Már én kevésbé voltam szerencsés, mint a Törlemicon összegyűlt papok.

Elmondom azt is, hogy miért. Széles bácsi elbeszélése s azon hűv, melylyel a felsége asszonyról megemlékezett, nem maradt reám hatás nélkül.

Azért midőn vagy egy évvel rá első „művem” megjelent, melyben a belga királynéről is volt szó, egy tiszteletpéldányt legott oda küldtem a brüsseli udvarhoz.

Persze a királynéhoz czimzett levelem magyarálat volt írva, én pedig francia levélben értesítettem, hogy ő felsége műveimet magánkönyvtára számára elfogadni fogyeskedett.

S ez az, a miért kevésbé szerencsésnek mondom magamat, mint a tördeni concilium, — én azt hittem, hogy magyarálat választ fogok kapni.

De azért az Isten öltesse sokáig s engedje, hogy unokájával, a leendő magyar trónörökösével, magyarul csevegheissen. — u—u—

most került a büntető igazság kezébe. Hétfőn f. é. évi 5-én szűlő-büntalmazásról 6 hóig büntetve volt, maga kérelmezte a győri kir. törvényszék börtönébe leendő főlvetélet, mert, úgymond, nagy bajban van. — Testvérét, mivel már előbből ellenségeskedésben állott, mert az a szűlőbüntalmazás alkalmával jobb vállába lőtt, nevezett nap tíjelen éjfel után 2 órakor, mikor csak kettlen volt a háznál, fejével agyonütötte. A tett után fivéré holtan hagyva a szűlő háznál, utnak indult Győrbe, magát feljelentendő, s csak utközben izent a közég jegyzőjének s Szt-Mártonban levő anyjának, hogy nézzék, meg mi történt a háznál. Ujjab értesülésünk szerint a szerencsétlen áldozat, — a gyilkosnak ifjabb fivére — nem halt meg rögtön. Mikor a tényői előjáróság a gonoszott színhelyről szolgált ház ajtaját betörte, a legénykét a kemenceze előtt találta összekuszorolva, véreben, fején egy hosszú, tátoáng sebbel, még élve; a szánandó ifju kínos szenvedés után — kedden — délelőtt adta ki lelkét.

Nyilvános köszönet. A pápai izr. ipar. gyámmóltó egyletnek elnöksége, erkölcsi kötelességének ismeri tkt. Mátyás Sándor kávéz annak legforróbb köszönettel nyilvánítani, miszerint szives volt az egylet részére egy tombola játékokat rendezni, és annak lényeges eredményét az elnök kezébe juttatni. Altstáder Jakab elnök.

Városunkban meghaltak folyó hó 1—7-ig: Tausz Rudolf izr., 65 éves, tudósb. Bakanyi János leánya, Rozália, r. k. 1 1/2 éves, sorvadás. Háder Mihály r. k., 74 éves, szélütés. Zömök János leánya, Erzsébet, r. k., 5 hónapos, hőkhurut. Prauer Károly leánya, Hermína, r. k., 7 napos rángögörs. Györke Jánosné leánya, Juliánna, á. h., 2 éves, sorvadás. Hevler Jánosné r. k., 75 éves, agykor. Buxbaum Józsefné izr., 31 éves, tüdőgömkör. Keller József r. k., 50 éves, tudóvsz.

KÜLÖNFÉLÉK.

Akaszás. A „Hazánk” izr.: Takács János rablógylkosnak a halálós ítélet, lapunk zártaig, még nem lett kihirdetve. Oka ezen halasztásnak abban rejlik, hogy a pesti baka Erdélyben a kézi-vásárhelyi rögtönítelő bíróságán van elfoglalva, s hogy onnan mikor távozzhat el? még bizonytalan. Ennél fogva a kivégzés idejéről sem lehet semmi bizonyosat mondani, csak az látszik bizonyosnak, hogy az nem a megyei szodreskterben, mint híresztelik, hanem a megyeház hátsó udvarán fog végrehajtani. — Az eléltt mult szombatn szállítottat a m.-óvári börtönből Győrbe s azóta a kir. trvszki börtön egy magányos cellájában tartatik zárva. Bár a red varakozó szomorú végről sejtélemmel látszik birni, mindazonáltal rajta semmi megilletődés s magabizalls nyoma nem mutatkozik. Jökédvőben beszélget a hozzá bejáró börtönőrökkel; jóízűen eszik, iszik, pipázgat; a börtönfelügyelőségétől olvasmányokat kér. Tegnap a börtönorvos egy dagalomból mészelt fel az eléltt nyakán s ez előtt, halomlás szerint, úgy nyilatkozott, hogy neki már mindegy, akármí vége lesz is. A börtönfelügyelőséghez azt a kérelmet intézte, hogy cellájába még egy rabtársat rendeljenek, akivel beszélgethessen. Mégis talán furdalja a lélek, ha börtönében egyedül van.

Megjelent a „Képzőművészeti Szemle” II. évfolyamának, IV. füzete, április hó; szerkeszti: Prém József, következő tartalommal: Műlapok egy várandi pap muzeumából. (I.) Rómer Floristól. — Metszetek, kérajzok. (I.) Rényi Rezsőtől. — A képzőművészeti társulat közgyűlése és Ipolyi Arnold elnöki beszéde. — Egy régi egyházi festő. (IV.) Foltin Jánostól. — Tavasz kiállítás, J. P.-től. — Egy emlékszóbor érdekében. (I.) Borsodi Szilágyi Dezsőtől. — Három műtérővész Petárdi Józseftől. — Vegyes közlemények. Illusztrációk: Rómer Floris, Keleti Gusztáv és Ballagi Aladár arcképei. — Lehel kúrtje. Előfizetési ár: Egész évre 6 ft, fél évre 3 ft.

Wieniawskyról, a közelebb elhunyt hegédűművészről a következők olvassuk az Ellenőrben: Wieniawski hat éves volt, midőn az ismert magyar hegedős Hauser Miksa szűlvárosába, Lublinbe érkezett s Wieniawski szűlőinél szives fogadtatásra talált. A kis Henriket annyira elragadta Hauser játéka, hogy nem volt többé maradása. Ekkor Hauser közbelépett s addig unszolta a szűlőket, míg ezek elhatározták, hogy fújjak, ki már valamit tudott hegedülni, kiképezteik. Így is történt s néhány év múlva Wieniawski a legnemelelőbb művészek egyike lett.

Részeg ember trófája. Kreutz Ferdinánd nagyberényi (Somogyi.) erdővédség a lefolyt hét egyik napján ittas állapotban hazafelé tartva, az előtte

ballagó békés polgár hátrára kötélbe vezetése volt tdkarmányt meggyújtotta s az el égett. Szerencsére esős idő volt, s így ebből egyéb baj nem származott. A lakosok igen felháborodtak a megmondolatlant tett fölött, mert alig fél éve, hogy a közegségben nagyobb-mérvű tárvész pusztított, az előjáróság a tréfálkozó embert át is adta a szolgabíróknak.

Szép figyelem. Monacóban, a híres játéklangban, szokás szerint minden este a játéklank bezárta után egy rendő, egy orvos és két sársó körül járja a banképület környékét s a körül fekvő park minden hozóját, hogy a bankban mindenkit vesztett, kétségbeesett s öngyilkossá lett szerencsétlen játékosok hulláit felkutassák s szép csendesen eltakarítsák, nehogy a számos öngyilkosság, mi ott majd napokant megtörténik, a még kikopaszandó vendégeket elriassza.

Megjelent és beküldött Budapest főváros legújabb helyrajzi térképe. A fővárosi közmunkatancies által megállapított összes tervek, az újonnan életbeéltetőlt házszámozás és utcaezemelés, a végleges szabályozási utvonalak és egyéb tervek s javaslatok feltüntetésével, nemkülömben az összes (új és régi) utak, utazók és terek teljes névsorával. — Összeállította, Borsodi Szilágyi Dezső. Kapható Budapestben. Ár 70 kr.

Értekes fog. Florenzben a napokban egy I. Napoleon tulajdonához tartozott apróságokból álló gyűjteményt árvereztek el, melyen a többek Napoleon egy gyermekéi fog 130 frankon kelt el.

Nő-boszu. Triestben egy tisztviselő neje f. évi ápril 1-én egy nőt, mivel férje több idő óta tiltott viszonyban élt, agyonszurt. Tudomására esett ugyanis, hogy a nő férjével sétálni ment, egy rejtékelyből megleszte tehát őket, mikor visszafelé jöttek s rejtékelyből vetélyársára rohanna, oly szafaréjtett rajta, hogy az rögtön halva maradt. A boszuzáló nőt elfogták.

A selyemtermelés érdekében a vallás és közoktatásügyi minster valamennyi egyházi főnöknek, hatóságának és tanfelügyelőnek azon utastást adja, hogy a selyemborgó-tenyésztés az iskolákban gyakorlatilag megkezdessék, s a tanoncok arra oktassanak; továbbá, hogy a tanítóképezdekekben a növendékek gyakorlatilag vezessenek egy az eperfa, mint a selyemhernyó termelésében. Az egyes képezdekből még ezen a tavaszon tanárok fognak Görzbe kiküldetni, kik ott a tenyésztést gyakorlati uton elsajátíjják.

Gabona-árak.

PÁPA:

100 kgr. vagyis métermázsánként.

Buza: jó 13 ft. 60 kr., közép 13 ft. 20, alsó 13 ft. — kr.

Rozs: jó 10 ft. 40 kr., közép 10 ft. 20 kr., alsó 10 ft. — kr.

Arpa: j. 8 ft. 80 kr. k. 8 ft. 60 kr. és a. 8 ft. 20 kr.

Zab: j. 7 ft. 90 kr. k. 7 ft. 80 kr. 7 ft. 70 kr.

Tengeri: j. 8 ft. 80 kr. k. 8 ft. 60 kr. és a. 8 ft. 20 kr.

Burgonya: 3 ft. — kr.

Szén: 2 ft. 80 kr. 2 ft. 20 kr.

Zsup: 2 ft. 80 kr. 2 ft. 20 kr.

Pápa, 1880. április 9.

Polgármester.

Szerkesztői levelet.

Deveszer. Tényvilagos tudósítást szivesen közöltünk volna, bár ama estről lapunk már tett említést; de az olyan emlékező-felének, melylyel a derek és tisztelendőtől helyég valamelyiket megérthetnek, nem nyithatunk tért. Csak azt sajnáljuk, hogy a szives meghívásnak nem tehetünk eleget. Rajta leszünk, hogy az ehulasztott máskor kipótoljuk; addig is fogadják a derek hölgyek szives üdvözlőnteket!

Azsdó . . . valamely gyorsabb tudósítástokat kéremnk. A vetések állása is érdekelne.

Zs. S. úrnak Budapest. Megjegyzésünk korántsem akart piszkálás lenni. Mint szintén P. egyik szerzői tanítványa és híve, csak örvendünk annak, ha művei hazánkban is és nemzeti nyelvünkön olvastatnak. Megjegyzésünkkel csak azon óhajunknak adtuk kifejezést, vajha a fordítás minden tekintetben az eredetinek meglele. Az egész tehát csak félreértés.

A leányka . . . Kapos volt az ősmagyarokról is. A másik alakilag grynöbb, de tartalma megérdemli a simást. Azért hozzuk.

„Néptanoda” t. szerk. Azon számot kérjük, melyben az „Ifj. és népk.” I. f. ismertetve volt.

Ifj. B. S. — szám alighanem eltévedt. Ujjabát küldtünk. A többire — szintünk.

Brutus. Legközelebb jönni fog.

E. M. Deveszer. Az egyik megkészt artán . . . a máikat még nem nézhettem át. Türelm!

P. P. Közheltesz. — de a szerkesztőség előtt az anonymitással fel kell hagyni. — kérjük tehát h. nevet.

Felélős szerkesztő: Bánfi János.

! MOSÓ-INTÉZET!

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy **f. é. április 30-án Pápán** oly intézetet nyitok, a milyen eddigelé vidéki magyar városokban nem állítottott. És ez az általam berendezett

mosó-intézet.

Nem kíméltem sem költséget sem pedig fáradságot, hogy intézetemet olyanná tegyem, mely a n. é. közönség pártolását megérdemli s képes legyen arra, hogy az azt igénybe vevő t. közönség általa **tetes megtakarítást** eszközölhessen és **felesleges kiadásoktól** ment legyen.

Mosóintézetem mindazon ezikkek mosására vállalkozik, a melyek egyáltalán moshatók, s így ezentúl **csipkék** és hasonló tárgyak mosatása végett, nem szükséges bécsi intézetekhez fordulni.

A mosásra szánt tárgyak

RÓFÖS KERESKEDÉSEMBEN

(Pápán, Szélutcza)

fogadtatnak el; **kívánatra azonban a házhoz is elküldhetek azokért.**

Ajánlom intézetemet a n. é. közönség kegyes pártfogásába s maradok

mély tisztelettel

Tausz Fülöp.

Könyvnyomda.

NOBEL ARMIN

Könyvkötészet.

ajánlja

a legújabb anyagokkal gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJÁT

hol

minden néven nevezendő nyomdai munkák a legnagyobb gond-
dal, csínnal és hiba nélkül leggyorsabban és legmérsékeltebb áron
állittatnak ki.

Intézetem ennél fogva minden hasonnemű vállalattal bátran versenyezhet.

Könyvkereskedés.

Brochurák, rőpiratok, lapok, gyászlapok, el-
közjegyzői és ügyvédi jegyzési kártyák, fal-
nyomtatványok, szám-
ragaszok, árjegyzőek,
lák, levélfejek, bori-
báli meghívók, kör-
távek, névjegyek, ét-
levelek, rovatolt táb-
lázatok hivatalok és
egyletek részére, bár-
czák, bármiféle nyom-
tatvány takarékpénz-
tár és más intézetnek.

Papír- és írószközök.

Bármiféle itt meg nem nevezett nyomtatvány minta szerint, azonnal elkészítettik.

HIRDETÉSEK

a lap kiadó-hivatalában fogadtatnak el.